Sıfır Atık ve Atık Yönetimi

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Sıfır atık:** İsrafın önlenmesini, kaynakların verimli kullanılmasını, atık miktarının azaltılmasını, atıkların kaynağında ayrı toplanmasını ve geri dönüştürülmesini kapsayan süreçtir. İlk adım **atık oluşumunu önlemektir**.
- **Sıfır atık hiyerarşisi** (en çok tercih edilenden en aza): önleme → azaltma → yeniden kullanım → geri dönüşüm ve geri kazanım → **uzaklaştırma** (başka hiçbir şekilde değerlendirilemeyen atıkların güvenli biçimde bertaraf edilmesi).
- **Yeniden kullanım:** Bir ürünün, üretim amacıyla **aynı amaç** için tekrar kullanılmasıdır (ör. cam şişeyi tekrar su şişesi olarak kullanmak, eski sandalyeyi onarmak).
- **İleri dönüşüm:** Atık malzemeyi **daha yüksek değere** sahip yeni bir ürüne dönüştürmektir (ör. eski kotlardan çanta). **Geri kazanım:** Atıkların işlemlerden geçirilip ikincil ham maddeye dönüştürülerek yeniden üretime katılmasıdır.
- **Atık yönetimi:** Atıkların oluşumundan uzaklaştırılmasına kadar toplanması, taşınması, ayrıştırılması ve izlenmesidir. **Depozito** sisteminde ambalajın bedeli, geri getirildiğinde tüketiciye iade edilir.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Boşlukları doldurunuz.

a) Bir ürünün üretim amacıyla aynı amaç için tekrar kullanılmasına ..... denir.

b) Atık malzemenin daha yüksek değere sahip yeni bir ürüne dönüştürülmesine ..... denir.

2 Sıfır atık sürecinde **ilk adım** nedir?

A) Atıkları yakmak
B) Atık oluşumunu önlemek
C) Atıkları gömmek
D) Atıkları denize bırakmak

3 Şekildeki sıfır atık hiyerarşisinde boş bırakılan basamaklara uygun ifadeleri yazınız.

4 Aşağıdaki davranışlardan hangisi **atık oluşumunu önlemeye** örnektir?

A) Pet şişeyi geri dönüşüm kutusuna atmak
B) Eski gazeteleri biriktirmek
C) Alışverişte bez torba kullanmak
D) Atıkları ayrı kutulara atmak

5 Aşağıdaki ifadelerin doğru (D) ya da yanlış (Y) olduğunu belirtiniz.

(…) Yeniden kullanım atık miktarını azaltır.
(…) Sıfır atık hiyerarşisinde en çok tercih edilen adım uzaklaştırmadır.
(…) İleri dönüşüm ürünleri dekoratif amaçla da kullanılabilir.
(…) Şarj edilebilir pil kullanmak atık miktarını azaltır.

6 Eşleştiriniz.

1. Yeniden kullanım 2. İleri dönüşüm 3. Önleme

a) Eski tişörtlerden renkli bir kilim örmek
b) Boş reçel kavanozunu yıkayıp yine reçel koymak
c) Gereksiz ambalajlı ürünleri satın almamak

7 Günlük yaşamda sıfır atığa katkı sağlayacak **üç** davranış yazınız.

8 Sıfır atık hiyerarşisinde **en az tercih edilen** basamak hangisidir?

9 Kırılan sandalyesini atmak yerine onarıp kullanmaya devam eden bir aile hangi uygulamayı yapmıştır?

A) Yeniden kullanım B) Geri dönüşüm C) Uzaklaştırma D) Geri kazanım

10 Sıfır Atık Projesi ile ulaşılmak istenen **iki** hedef yazınız.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Aşağıdaki uygulamaların sıfır atık hiyerarşisinde hangi basamağa ait olduğunu yazınız.
a) Kâğıdın iki yüzünü de kullanmak
b) Boş cam şişeyi yıkayıp tekrar su şişesi olarak kullanmak
c) Metal kutuları eritip yeni kutu yapmak

12 Yeniden kullanım ile ileri dönüşüm arasındaki farkı birer örnekle açıklayınız.

13 Bir aile alışverişlerde haftada 8 plastik poşet kullanmaktadır. Aile bez torba kullanmaya başlarsa bir yılda (52 hafta) kaç poşetin atık olmasını önlemiş olur?

14 Aşağıdakilerden hangisi **ileri dönüşüme** örnektir?

A) Su şişesini tekrar su ile doldurmak
B) Eski lastikten bahçe saksısı yapmak
C) Gazeteyi kâğıt kutusuna atmak
D) Pili atık pil kutusuna atmak

15 Depozito sisteminin çevreye katkısını açıklayınız.

16 Bir market her cam şişe için 50 kuruş depozito almaktadır. Bir aile 30 boş şişeyi markete geri götürürse kaç TL geri alır?

17 Geri kazanım ile ilgili aşağıdakilerden hangisi **doğrudur**?

A) Atıkların doğaya bırakılmasıdır.
B) Ürünün aynı amaçla tekrar kullanılmasıdır.
C) Atıkların yakılarak yok edilmesidir.
D) Atıkların ikincil ham maddeye dönüştürülüp yeniden üretime katılmasıdır.

18 "Geri dönüşüm çok faydalı olduğuna göre istediğimiz kadar ürün tüketip geri dönüşüme gönderebiliriz." düşüncesini sıfır atık hiyerarşisine göre değerlendiriniz.

19 Atık yönetimi kapsamındaki uygulamalardan hangisi atıkların **kaynağında** ayrıştırılmasına örnektir?

A) Evde kâğıt, plastik ve camı ayrı poşetlerde biriktirmek
B) Tüm atıkları tek konteynere atmak
C) Atıkları gömerek yok etmek
D) Atıkları nehre bırakmak

20 Okul kantininde tek kullanımlık plastik bardaklar yerine her öğrencinin kendi matarasını kullanması sıfır atık hiyerarşisinin hangi basamaklarıyla ilgilidir? Açıklayınız.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 Aşağıdaki uygulamaları sıfır atık hiyerarşisinde **en çok tercih edilenden en aza** doğru sıralayınız.

I. Kullanılmış kâğıtları geri dönüşüm kutusuna atmak
II. Gereksiz çıktı almamak
III. Tek yüzü kullanılmış kâğıtların arkasını müsvedde olarak kullanmak

A) I – II – III B) III – I – II C) II – III – I D) II – I – III

22 Bir okulda sıfır atık haftası düzenleniyor. Tabloda bir sınıfın hafta başı ve hafta sonundaki günlük atık miktarları verilmiştir.

Atık	Pazartesi (kg)	Cuma (kg)
Kâğıt	6	2
Plastik	4	1
Besin artığı	3	2

a) Günlük toplam atık kaç kg azalmıştır?
b) En çok azalan atık türü hangisidir? Bu azalma için sınıfta ne yapılmış olabilir?

23 Dört öğrenci sıfır atıkla ilgili şunları söylüyor:
Ece: "Uzaklaştırma, hiyerarşinin son basamağıdır."
Kaan: "Geri dönüşüm, önlemeden daha çok tercih edilir."
Lale: "İleri dönüşüm, atık miktarının azalmasına yardımcı olabilir."
Mert: "Sıfır atık yalnızca geri dönüşümden oluşur."
Hangi öğrencilerin söyledikleri **doğrudur**?

A) Ece ve Lale B) Kaan ve Mert C) Ece ve Kaan D) Lale ve Mert

24 Bir mahallede atık yağlar lavaboya dökülüyor, bozulan eşyalar hemen çöpe atılıyor ve alışverişlerde çok sayıda poşet kullanılıyor.
Bu mahalle için sıfır atık hiyerarşisinin **farklı basamaklarından** üç öneri yazınız.

25 Eski bir kot pantolonun değerlendirilmesiyle ilgili üç seçenek düşünülüyor:
I. Pantolonu onarıp giymeye devam etmek
II. Pantolondan bir sırt çantası dikmek
III. Pantolonu çöpe atmak
Bu seçenekler sırasıyla hangi kavramlarla ilgilidir?

A) Geri dönüşüm – yeniden kullanım – önleme
B) İleri dönüşüm – yeniden kullanım – geri kazanım
C) Önleme – geri dönüşüm – yeniden kullanım
D) Yeniden kullanım – ileri dönüşüm – uzaklaştırma

26 **Deney tasarımı:** Bir öğrenci, sınıfta "bez torba kampanyası" yapılmasının öğrencilerin evlerinde kullanılan poşet sayısını azaltıp azaltmadığını araştırmak istiyor.
a) Bir hipotez yazınız.
b) Bağımlı değişkeni ve nasıl ölçüleceğini yazınız.

27 Bir fabrika, ürünlerinin ambalajını küçültüp ambalajda daha az malzeme kullanmaya karar veriyor. Bu karar sıfır atık hiyerarşisinin hangi basamağına örnektir? Fabrikaya ve çevreye iki faydasını yazınız.

28 Bir okulun sıfır atık panosunda şu bilgi yer alıyor:
"Kantinde satılan içecekler artık **geri dönüştürülebilir** kutularda değil, öğrencilerin **kendi mataralarına** dolduruluyor."
Bu değişiklik için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Hiyerarşide daha alt bir basamağa inilmiştir.
B) Geri dönüşüm yerine atık oluşumunu önleyen bir uygulamaya geçilmiştir.
C) Atıkların uzaklaştırılması artmıştır.
D) İleri dönüşüm uygulaması başlatılmıştır.

29 Aşağıdakilerden hangisi **uzaklaştırma** basamağına bırakılması gereken bir atıktır?

A) Temiz karton kutu
B) Kırılmamış cam kavanoz
C) Kullanılmış kâğıt havlu
D) Boş alüminyum kutu

30 "Gelecek nesillere temiz ve yaşanabilir bir dünya bırakmak" sıfır atığın temel amaçlarından biridir. Bu amaca ulaşmak için **bireylerin**, **okulların** ve **belediyelerin** yapabileceği birer uygulama yazınız.

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**